

Peli- ja urheilututkimuksen työryhmä

Työryhmän vetäjät

Marko Siitonen, Jyväskylän yliopisto

Tanja Välisalo, Jyväskylän yliopisto

Riikka Turtiainen, Turun yliopisto

Veera Ehrlén, Jyväskylän yliopisto

Työryhmä kokoontuu tilassa **A06**

pe 12.4. klo 14.45–16.15

Tero Kerttula: *Pullon pohjalla – yleisökommentit reaktiona alkoholismin kuvaukseen pelissä Psychonauts 2*

Usva Friman & Matilda Ståhl: *Multilayered media construction of an esports tournament*

Marko Siitonen, Raine Koskimaa, Jari Lindroos, Maria Ruotsalainen & Tanja Välisalo: *Kansallisuuden rakentuminen e-urheilun katsojien Twitch-chat -viesteissä*

Riikka Turtiainen: *Idoleita ja influenssereita – naisjalkapalloilijoiden roolimalliuden rakentuminen (sosiaalisessa) mediassa*

Veera Ehrlén: *Urheilujournalismi murroksessa: Seksuaalisesta häirinnästä raportointi ja toimittajien metajournalistinen diskurssi*

Työryhmäabstraktit

Veera Ehrén, Jyväskylän yliopisto

Urheilujournalismi murroksessa: Seksuaalisesta häirinnästä raportointi ja toimittajien metajournalistinen diskurssi

Urheilujournalismin maine mediatalojen leluosastona juontaa juurensa siihen, että urheilujournalismin ei ole nähty lunastaneen rooliaan vallan kriittisenä vahtikoirana (Laine & Turtiainen, 2018). Suomalainen urheilumedia on perinteisesti raportoinut urheilusta kansallismielisestä, viihdyttävästä ja menestyskeskeisestä arvopohjasta käsin (Laine & Särkivuori, 2023). Urheilu on ikään kuin nähty muusta yhteiskunnasta erillisenä saarekkeena, jossa urheilusuoritusten kriittinen arviointi on ollut hyväksyttävää mutta kriittinen suhteutuminen urheilun yhteiskunnalliseen kontekstiin on loistanut poissaolollaan. Viime vuosina urheilujournalismi on kuitenkin osana median murrosta muuttunut, minkä seurauksena urheilutoimittajat ovat yhä aktiivisemmin tarttuneet urheilua ympäröiviin yhteiskunnallisiin aiheisiin, kuten seksuaaliseen häirintään.

Tässä tutkimuksessa tarkastelen urheilujournalismin murrosta analysoimalla millaisia urheilutoimittajien työprosessit häirintätapauksista raportoimiseen ovat ja millaista metajournalistista diskurssia toimittajat liittävät prosessuaaliseen kuvaukseen. Metajournalistinen diskurssi eli toimittajien puhe journalistisista prosesseista tarjoaa kehysten tutkia, miten toimittajat määrittelevät työnsä rajat, pohjaavat asiantuntijuutensa ja oikeuttavat paikkansa hajautuneessa mediaympäristössä (Carlson, 2016). Lisäksi metajournalistisen diskurssin tutkiminen lisää ymmärrystä siitä, miten toimittajat arvioivat uutistuotantoprosesseja ja niihin liittyviä käytäntöjä (Carlson, 2014).

Tiedonhankintamenetelmänä olen käyttänyt asiantuntijahaastatteluja. Kevään 2023 aikana olen haastatellut 16 urheilutoimittajaa, jotka ovat vuosien 2018–2022 aikana raportoineet liikuntapoliittisista sukupuolten tasa-arvoon ja seksuaaliseen häirintään liittyvistä aiheista. Tutkittavat, joista puolet identifioitui sukupuoleltaan naiseksi ja puolet mieheksi, edustavat kuutta eri suomalaista urheilumediaa.

Haastattelut osoittivat, että häirintätapauksista raportoiminen vaatii toimittajilta paitsi aikaa ja resursseja myös henkistä kapasiteettia ja ympäröivän työyhteisön tukea. Toimittajien työprosessit liittyivät häirintätapausten ilmaantumiseen, urheilijakohtaisiin, tiedonkeruuseen, lähteiden arviointiin, toimitusten sisäisiin prosesseihin, jälkipuintiin ja palautteen käsittelyyn. Prosessuaalisessa kuvauksessa toimittajien puhe kääntyi usein journalistiseen etiikkaan ja juridiikkaan sekä objektiivisuuteen ja subjektiivisuuteen. Toimittajien metajournalistisesta diskurssista kävi ilmi, että tarttuessaan yhteiskunnallisiin aiheisiin ja urheilukulttuurin epäkohtiin urheilutoimittajat tavoittelivat urheilujournalismin maineen korjaamista. Etenkin korostamalla ammattimaisuuden diskurssia he varmistelivat legitimitettiään lisääntyneessä kilpailussa yleisön huomiosta muiden mediatoimijoiden kanssa. Vastuu tasa-arvo- ja häirintäaiheista raportoinnista ei kuitenkaan jakautunut tasaisesti toimitusten sisällä, vaan jäi tiettyjen toimittajien harteille. Tämä aiheutti sisäistä kitkaa uutistuotannon arjessa ja ristiriitoja urheilumedian tahtotilassa jälleenrakentaa mainettaan.

Usva Friman, Tampereen yliopisto & **Matilda Ståhl**, Tampereen yliopisto

Multilayered media construction of an esports tournament

Our presentation will discuss, through a case study on Women's Nordic CS2 Championship Tournament (organised 2–3 December 2023 in Gothenburg, Sweden), how an esports tournament is constructed through countless layers of media representations, including official website and social media communications, journalistic representations in various media forms, Discord servers and other communication channels, participants' and audience members' social media posts, as well as game broadcasts and streams (both official and unofficial).

In our reading of the tournament, we will analyse our own field notes and other materials from the event, having participated there as researchers observing its different aspects. We will combine our personal documentations with public media materials of the event, including official communications, promotional materials, and game streams. Our aim is to decipher how the tournament event is

constructed from multiple layers of media representation, simultaneously transmitted from different perspectives through different channels to different audiences. The questions that follow include:

1. Who are representing the tournament through the media, for whom, and for what purpose?
2. What are the similarities and contradictions between different representations?
3. How are 'Nordicness' and gender represented in the case of this women's Nordic tournament?

Through these questions, our aim is to understand how sporting events such as esports tournaments are constructed not only at the venue and by the event organisers, but also through many different media forms and by many different participants for various purposes and audiences. In this working group, we are also interested in discussing if and how this mediated event construction aligns with and differs from those in traditional sports.

Tero Kerttula, Jyväskylän yliopisto

Pullon pohjalla – yleisökommentit reaktiona alkoholismien kuvaukseen pelissä Psychonauts 2

Moderneilla videopelaajilla on kyky käsitellä tarinoissaan vakaviakin aiheita viihteellisessä viitekehyksessä. Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin Psychonauts 2 -pelin YouTube-videoita ja erityisesti näihin videoihin kirjoitettuja yleisökommentteja liittyen pelissä nähtävään alkoholismien käsittelevään kohtaukseen. Tutkimuksen ensisijaisena tarkoituksena oli tarkastella sitä, millaisia reaktioita vakavien aiheiden käsittely humoristisen pelin kontekstissa saa yleisössä aikaan, sekä myös pelivideot tehneiden "tubettajien" ja heidän yleisönsä välistä vuorovaikutussuhdetta samaisessa kontekstissa.

Tutkimuksessa kehitettiin mahdollinen tapa käyttää YouTube-kommentteja arkaluontoisia aiheita käsittelevässä tutkimuksessa vaarantamatta kommentoijien yksityisyydensuojaa, minkä lisäksi siinä pohdittiin yleisön käsitettä laajassa mittakaavassa sekä pelien, videotuottajien ja heidän kommentoijiansa kautta. Peilaten tarkoitettua ja varsinaisen yleisön käsitteitä yhdessä videotuottajien ja kommentoijien vuorovaikutuksen kanssa, tutkimuksessa tarkasteltiin kommenttien lukijoita omana yleisönään, joka seuraa pelistä käytävää keskustelua ikään kuin vierestä.

Tutkimuksen erityisenä havaintona voidaan pitää sekä kommentteissa että videoissa toistuvaa empatian diskurssia, jossa pelitapahtumien kommentointiin liitetään tunneilmaisua pelihahmoja kohtaan, sekä pelitapahtumien pelausta omaan elämään ja perheeseen.

Marko Siitonen, Jyväskylän yliopisto; **Raine Koskimaa**, Jyväskylän yliopisto; **Jari Lindroos** Jyväskylän yliopisto; **Maria Ruotsalainen**, Jyväskylän yliopisto & **Tanja Välisalo**, Jyväskylän yliopisto

Kansallisuuden rakentuminen e-urheilun katsojien Twitch-chat -viesteissä

Miten kansallisuus, kansallismielisyys ja kansallistunne rakentuvat e-urheilun yleisöjen joukossa? Tässä tutkimuksessa analysoimme, miten kansallisuuden rakentuminen tapahtuu live-striimatun e-urheilun live-chateissa Twitch.tv:ssä. Tutkimuksemme edistää ymmärrystä siitä, kuinka kansallismielisyys ja kansallisuus ovat kietoutuneet e-urheilun jokapäiväisiin käytäntöihin. Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että niin kutsuttu kilpapelaaamisen urheilullistaminen, eli e-urheilun järjestämisen ja esittämisen muotojen lainaaminen perinteisiltä urheilulajeilta, on kietoutunut banaalin nationalismiin ilmentymiin, jotka ovat läsnä myös perinteisissä urheilulajeissa (Turtainen et al., 2020). Kuten Haridakis (2012) esittää: "missään muualla ei ryhmään identifioituminen ja ryhmien välisen viestinnän prosessit ole niin näkyvillä kuin urheilussa" (s. 345, käännös englannista).

Tutkimuksemme keskitymme erityisesti siihen, kuinka "suomalaisuus" rakentuu Twitchin live-chatissa. Tutkimuksen empiirinen aineisto on peräisin suomenkielisistä CS:GO-peliin liittyvistä e-urheilustriimeistä. Tarkastelemme striimien live-chat-aineistoa diskurssianalyysin (Potter, 1997) menetelmin.

Analyysimme nostaa esiin neljä keskeistä diskurssin muotoa:

Kansallismielisyys ironisena tai sarkastisena

Kansallismielisyys meeminä

Kansallismielisyys banaalin kansallismielisyyden muotona, joka on läsnä perinteisiin urheilulajeihin liittyen

Kansallismielisyys tapana sijoittaa itsensä tai toinen

Chat tutkimusaineistona asettaa tutkimukselle omat haasteensa, sillä aineiston määrä kasvaa helposti massiiviseksi jo muutaman ottelun tarkastelussa. Yksi laajemman tutkimushankkeemme tavoitteista onkin tunnistaa tutkimuksen tarpeita algoritmisten analyysityökalujen kehittämiseksi suurten chat-aineistojen tutkimiseen. Tutkimus auttaa näin ollen paitsi ymmärtämään, miten kansallisuus ja kansallismielisyys rakentuvat verkossa, myös kehittämään tapoja analysoida striimialustoilta kerättyä aineistoa.

Riikka Turtiainen, Turun yliopisto

Idoleita ja influenssereita – naisjalkapalloilijoiden roolimalliuden rakentuminen (sosiaalisessa) mediassa

Monet naisjalkapalloilijat ovat viime vuosina nostaneet esiin vastuunsa tietynlaisina roolimalleina ja esikuvina toimimisesta (roolimalliudesta ks. Allison & Pope 2021; Dunn 2016; Meier 2015) kokien velvollisuudekseen kehittää omaa urheilulajiaan ja jättää se parempaan asemaan seuraavia sukupolvia varten. Useat heistä hyödyntävätkin mediajulkisuutta urheilukulttuurin sisäisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi (Turtiainen 2023; 2021). Cooper ja kumppanit (2019) nimittävät tällaista urheiluorganisaatioihin kohdistuvaa toimintaa, jossa urheilijat nousevat vastustamaan nimenomaan urheilun rakenteita, urheilulähtöiseksi aktivismiksi. Urheilun yhteydessä harjoitettu aktivismi ei ole itsessään uusi ilmiö, mutta se on noussut viime aikoina yhä enenevässä määrin julkisen keskustelun ja akateemisen tutkimuksen kohteeksi (ks. esim. Magrath 2022; Cooky & Antunovic 2020) samaan aikaan, kun urheilukulttuurin epäkohtien käsittely valtamediassa on lisääntynyt. Toisaalta osa jalkapalloilijoista on todennut toivovansa, että laji saavuttaisi joskus pisteen, jossa naisenakin olisi mahdollista keskittyä vain urheilemiseen yhdenvertaisuuden esitaistelijana toimimisen sijaan. Sosiaalisen median myötä tietynlaisesta vaikuttajuudesta on kuitenkin tullut urheilijoiden arkipäivää – mahdollistaen heille samalla myös lisäansioita tuottavan sponsoriyhteistyön (esim. Li ym. 2021; Toffoletti & Thorpe 2018; Pegoraro & Jinnah 2012). Tässä esityksessäni pohdin someaikakauden esikuvallisuuden ja roolimalliuden rakentumista nostamalla esiin erilaisia naisjalkapalloilijoiden mediarepresentaatioita. Pyrin hahmottelemaan heidän somevaikuttamisensa ja urheilija-aktivisminsa reunaehjoja ottaen huomioon erityisesti naisurheilijoihin verkkoympäristössä kohdistuvan vihapuheen (Krieger ym. 2023; Montserrat ym. 2023; Phipps 2022; Kavanagh ym. 2019), joka on ollut osaltaan herättämässä keskustelua myös urheilijoiden henkisen hyvinvoinnin haasteista (MacPherson ym. 2022). Mikä onkaan (media)urheilukulttuurin määrittämästä roolista poikkeamisen hinta?